

כבר בשבוע הראשון של מלחמת-לבנון פתח העולם הזה בביקורת נוקבת של כישלונותיה המדיניים והמוסריים. מאז נכתבו על כך אלפי מאמרים. בסידרה זו נעשה ניסיון לנתח את הכישלונות הצבאיים המוקצנתיים של מלחמה זו, בלי קשר לוויכוח על מהותה המוסרית והמדינית. הביקורת על המהלכים הצבאיים של מלחמת-הלבנון נערכה, עד כה, בעיקר

כחוגים מוקצנתיים - וגם שלא בסדרה, ולרוב גם לא בסדורים סגורים. אלא בשיחות פרטיות בלבד. בסידרה זו נעשה ניסיון ראשון לנתח את המהלכים הצבאיים של המלחמה באופן שיטתי ואובייקטיבי, ולהשיב על השאלות הנוקבות: מדוע לא השיג צה"ל ניצחון מהיר וחותר במלחמה. למרות עליונותו הכבירה? מדוע איחר להגיע לביירות? מדוע לא הביס את הצבא הסורי?

היעד לא הושג!

מרחב שבו ניהל צה"ל את הקרב העיקרי נגד הסורים במלחמת-הלבנון היה איזור הרום השולטים עליה משני עבריה, הר ברוק כמעבר והר החרמון במזרח. הכוח הסורי, שהגן על הבקאע, היה הריבוייה גדודי-קומנדו. כוח זה נערך כמה בשלושה קוויים, על פי כללי הרוקטרינה הסובייטית. הקו הראשון - קו האכטחה וההתראה - כלל כוחות קטנים, שנודעו להתריע על התקרמות הכוחות הישראליים ולהשהותם. הוא כלל גם כוחות של אש"ף. כוחות אלה היו חטיבת הפת"ח "ירמוד", ובה כ-600 לוחמים, שהתפרסה באיזור עיישייה

במטרה. לפקוק את הבקאע מפני האפשרות של התקרמות ישראלית לעבר המושק או צפון-לבנון. הוא כלל, כמערכ, את מיתחם ג'זין, שהשתרע על שטח של כ-7x15 ק"מ, מכפר חונה בדרום, דרך ג'זין, עד כפר ניהא בצפון. מיתחם זה הוחזק דרך-קבע על-ידי גדוד ח"ר וכוו טנקים טי"ט 55. בבקאע הוחזק המיתחם המרכזי, באיזור אגם קרעון, על-ידי חטיבת שריון מס' 91, המצויידת בטנקי טי"ט 62, ובהר מול-הלבנון ומרכז הבקאע נערכה חטיבת שריון נוספת, מס' 76, עם טנקי טי"ט 62. הקו השלישי השתרע לאורך כביש ביירות-דמשק ומרחב זחלה-רייקה.

של המערך הסורי במורדותיו המערביים של החרמון, ובכך לתפוס את הערבה השולטת על הציר המרכזי. כוח שני, שיקרא להלן "כוחה-מילואים", היה אמור להפעיל לחץ על המערך הסורי במרכז הבקאע, ולגלול אותו בתנועה מדרום לצפון, תוך הסתייעות כוחות שבאגפים. הכוח "המיוחד", שהיה אמור לאגוף את מרכז המערך הסורי דרך מורדות החרמון, כלל חטיבת-שריון וחטיבת-ח"ר סדירות, וכן כוחות נוספים. הכוח תיכנן לנוע בשני צירים ולכן פוצל לשני כוחות עיקריים: כוח מיוחד,

המערבי להתקדם צפונה, והשתלט על הכפרים מימם ועירקניה, תוך לחימה עם הכוח הסורי, שהיה פרוס מדרום למערך העיקרי ברשיא. כוח זה כלל פלוגת-טנקים, פלוגת-קומנדו, פלוגת נ"ט ופלוגת הנדסה. הכוח המיוחד היה אמור להתקדם דרך ואדי-שבעא, שהיה תפוס בידי פלוגת-קומנדו סורית וממוכשל על-ידי מוקשים וסוללות-עפר. פלוגת צנחני-מילואים, שתפסה תוואים שולטים בוואדי, הותקפה על-ידי גדודי-קומנדו סורי, שהיה רכוב על-גבי נגמ"שים. הפלוגה, שהיתה מצויידת בנשק קל בלבד, הועיקה סיוע ארטילרי, שפגע בנגמ"שים הסורים, וגרם לנסיגת הכוח הסורי, כשהוא משאיר מאחוריו כ-40

לכך שלא הצליח לעמוד בלוחמה-זמנים שהוצב, כך שעד יום ד' בערב הצליח להתקדם מחצית הדרך לרשיא-אל-זאדי, ולא הגיע לעיירה, כפי שתוכנן.

ההערכות למחשבה

ביתחם ג'זין שבימ-שיגרה היה תפוס על-ידי גדוד ח"ר בסיוע טנקים, תוגבר בלילה שבין יום א' לב', ה-67 ביוני, בגדודי-ח"ר נוסף ובכוח-קומנדו. ביום ג' בנוקר נכנס למיתחם גדודי-טנקים מחטיבת-שריון 91, הערוכה באיזור קרעון, כנראה במטרה לנוע מערבה ולנתק את הציר העולה מנבטיה וג'בע צפונה, בעורפם של הכוחות שנעו לעיר-זחלה.

הקרב על המיתחם, שהחל בצהרי אותו יום, מנע את ביצועו של מהלך זה, אם אכן תוכנן.

המיתחם הותקף משלושה עברים, כאשר חטיבת-שריון סדירה, תוקפת ממערב, גדוד של גולני תוקף מצפון באיזור ניהא, וגדודי-ח"ר תוקף מדרום, על הציר ג'רמקיעישיה-ריחון. עד שעות הערב החל המיתחם להתמוטט, והקרבות נגר חיילי-קומנדו סוריים נמשכו לתוך הלילה.

ביום ד' ה-9 ביוני, החל הכוח יורד מיורחה, לכיוון הבקאע, כאשר חלקו נע על הציר מג'זין לעיר-אל-תינה.

בדרך צפונה: צוות של תלמידי-ההסדר נח ליד הטנק שלו: מדוע לא הגיעו?

ריחאן מדרום לג'זין, "כראמה", ובה כ-1,500 לוחמים, מאורגנים בשלושה גדודים, שנפרסו בשטח ההררי מדרום לבקאע. (אינו לייחס משמעות רבה למושגים חטיבה וגדוד בהקשר זה.) יחד איתם היו עוד כמה מאות לוחמים מאורגנים אחרים.

קדימה: הסורי העיקרי השתרע בין מורדותיו של הריה-לבנון למורדות החרמון,

על-שם הקרב על הירמוד, שבו הביס המצביא הערבי חאלד איבר-אל-וליד את הצבא הבינוטי באוגוסט 636, ובכך פתח את הדרך לכיבוש הארץ בידי הצבא המוסלמי. * על-שם קרב כראמה, במארס 1968, שהפלסטינים רואים בו ניצחון לעצמם.

ונתפס על-ידי חטיבת-שריון עצמאית מס' 51.

הכוח המיוחד התעכב

תוכנית הישראלית היתה לתקוף את כוחות ריבוייה 1 בכוח רב. הכוונה היתה ללחוץ את המערך הסורי באגפיו, ועל-ידי כך ללפות את המרכז ולמוטטו בהתקפות מן החזית והאגפים. לאחר מכן היה על הכוחות לנצל הצלחה, ולהגיע לכביש ביי-רות-דמשק. הכוחות (אחד מהם אולתר תוך מהלך הקרבות) היו כלהלן: כוח, שיקרא להלן "המיוחד", היה אמור לתקוף את האגף השמאלי

שנועד לנוע על הציר מכפר שבועא צפונה, לאורך ואדי שבעא; וכוח מערבי, שנועד לנוע על הציר הצבאית-רשיא-אל-זאדי. ביום הראשון לחימה, ה-6 ביוני, נע הכוח המיוחד מהרדוב לכיוון הצביה. ק"מ אחר אחרו כפר-שבועא נשבר הכביש, אחרי שעברו עליו חמישה נגמ"שים, והעיררה נתפסה ללא-קרב על-ידיהם ועל-ידי הכוח המערבי שבא מן הציר המרכזי של הבקאע דרך צומת בורעון. בצומת זה נתקל הכוח בטנקי טי"ט 34 של אש"ף, וכוח נח"ל, שהיה איתו, השמידם בידי טילי נ"ט מסוג דראגון. כוחות אש"ף, שהיו בעיירה, העדיפו לסגת צפונה ומיורחה, לתוך המערך הסורי. ביום ג', ה-8 ביוני, החל הכוח

גוויות. בינתיים הצליחו כוחות-ההנדסה להכשיר 12 ק"מ למעבר, והכוח התחיל להתקדם צפונה. ואולם אחרי שעבר כק"מ אחד, קיבל פקודה לעצור, עקב ידיעות על תפיסת מוצא הוואדי בידי גדודי-קומנדו סורי. כתוצאה מכך בוטלה התנועה המתוכננת לאורך ואדי-שבעא, וכל הכוח נועד להתקדם על הציר חצביא-רשיא אל ואדי. ביום ב' נע הכוח לתפוס את הכפר אל-חלוה, שישב בשטח שולט על הציר, ובקרב קשה, שארך כל היום, ושבו איבד הכוח ארבעה הרגים ועשרות פצועים, נכבש הכפר. **בנאייה-שטח הקשים, יחד עם ההתנגדות הסורית הנוקשה, השהו את תנועת הכוח. וגרמו**

מאת רוני שפיגל

וחלקו יורד ררומה לכפרים חונה ואל-קטרנה, ואחר-כך ממשיך צפונה לכיוון עיר-אל-תינה. ליד עין-אל-תינה השתבשה החבירה בין שני כוחות-השריון עקב מארב נ"ט סורי, שהונח במקום. ונוצר תיאום לקוי בין הכוחות. במרכז הבקאע, בין הליטאני כמעבר לחצבאני במיורח, פעל כוח-המילואים. הכוח התרכז בעמק-עיון, אחרי שחלק עשה את הדרך לשם על שרשראות מן הימ"חים. ביום ד' מוקדם בבוקר, החל כוח ח"ר והנדסה מן הכוח לנוע לאורך הציר המרכזי, כדי לפתוח אותו לתנועה באיזור הפיתולים שמדרום לחושאל-דניבה. הכוח פעל בחיפוי טנקים והצלחה, תחת אש, לפתוח את הציר עד יום ד' בערב, תוך שהוא מתגבר על ברות-ייקוש ומכשולים סוריים אחרים. בתקום (כוח א') התקם ביום ד' בערב מדרום לחושאל-דניבה, וחיכה להמשך תנועה בבוקר יום ה'. כוח שריון וחי"ר אחר של הכוח (כוח ב') התקדם במשך היום דרך ציר הררי קשה על רכס ג'בל-אל-דורה, שבו לא היו ערוכים כוחות סוריים, ותפס את הכפר ליביא. חטיבת צנחני-מילואים, בסיוע כוחות-הנדסה, התקרמה במשך היום בציר מערבי יותר, המוביל לקרעון, לאורך נהר הליטאני וממזרח לו, והגיע עד הכפר זוליא. בלילה שבין יום ד' לה' הכניסו הסורים ללבנון את חטיבת-שריון העצמאית מס' 47, שחנתה באיזור תומס. תפקידה של החטיבה היה